

Anyatej

A gerinces állatok újszülött utódai többnyire nem képesek még ugyanazt az ételt elfogyasztani, mint a szüleik - gyakran még önállóan táplálkozni sem képesek. Éppen ezért az egyik vagy mindkét szülő a saját testében termel számukra speciális táplálékot.

Az igazi „madártej”

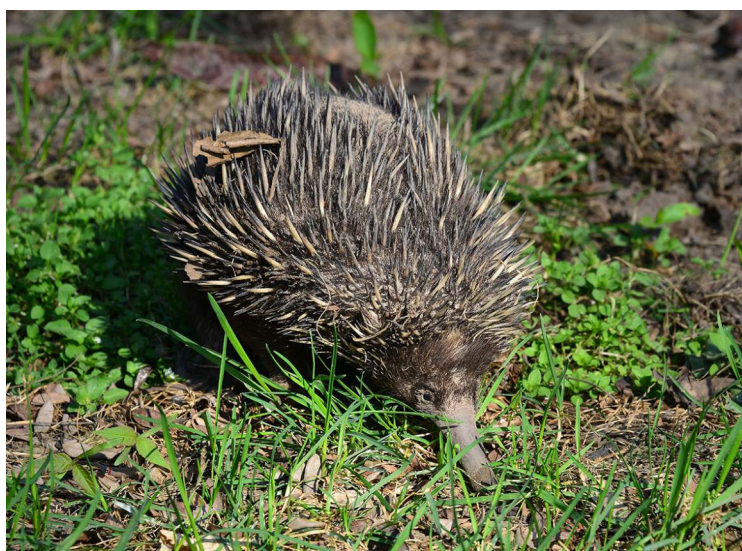
Az anyatej az emlősök találmánya, de más állatcsoportoknál is ismertek olyan „bébitápszerek”, amelyeket a szülő hoz létre az utódai számára. A diszkoszhalnak például a bőre választ ki olyan váladékot, amelyet az ivadék lecsipeget róla, de hasonló jelenségre egyes kételtűek körében is akad példa. A madarak némelyike a begyében (galambok) vagy a torkában (flamingók) termel ún. begytejet vagy garattejet, amely nem egyszerűen csak előemésztett táplálék: a flamingók garatteje például vörösvértesteket tartalmaz, vagyis ez a madár a mitológiai pelikánhoz hasonlóan (és a valódi pelikántól eltérően) valóban a vérével (is) táplálja a fiókáit. A madaraknál ezt a „tápszert” nemcsak az anya, hanem mindkét ivar termeli.

Emlős emlők nélkül

Az emlősöknél ezzel szemben anyatejet akkor is csak a nőstény termel, ha egyébként az ivadékgondozásból a hím is kiveszi a részét. A kloákás

emlősöknek - a kacsacsőrű emlősöknek és a hangyászsün-fajoknak - még nincsenek emlőbimbóik: tejmirigyek elszórtan helyezkednek el a hasoldal bőrében, és a kifolyó tej egy bőrredőben gyűlik össze, ahonnan a kicsinyek felnyalogathatják. A kenguruk emlőinek érdekessége, hogy az emlőbimbók eltérő összetételű tejet termelnek az erszényben fejlődő, még fejletlen újszülött és az

erszénybe bár csak szopni visszajáró növendék számára. Az oposszum emlőbimbói nem sorban, hanem körkörösén helyezkednek el: akármennyi kölyke is születik, csak anyyi maradhat életben, ahány emlőbimbója van.

A fókatej nem folyik

Az egyes állatok teje még állatcsoportokon belül is eltérő összetételű, ezért nem lehet pl. macskakölyköt tehéntejen felnevelni. A kecsketejben több a zsír és a fehérje, viszont kevesebb a tejcukor, mint a tehéntejben, a lótejnek ugyanakkor olyan magas a cukortartalma, hogy kumiszt lehet belőle erjeszteni. A ragadozók tejének összetétele még jobban eltér ettől. Egészen különleges a fókatej, amelynek zsírtartalma akár 50-60 százalék is lehet: nem is folyékony, hanem olyan állagú, mint a majonéz. Nem csoda, hogy a fókaborjú hihetetlen gyorsasággal fejlődik tőle!

Bébitápszer felnőtteknek

Az emlősök kicsinyei csak életük első szakaszában fogyasztanak anyatejet, ez azonban igen különböző időtartamot jelenthet: a fókáknál pl. csupán néhány hét, a hiénák viszont akár egy évig is szoptatják kölykeiket. Az elválasztás után a kölyökállatok szervezetében nem termelődik tovább az az enzim, amely a tej emésztését lehetővé teszi. Az ember kivétel: a pásztorkodó életmóddal egyes embercsoportokban (Európában és Afrikában) megjelent egy gén, amelynek hatására a tejcukrot bontó enzim termelődése nem áll le, hanem az ember egész élete során fennmarad.

Tudtad-e?

Sok állat szívesen megissza a tejet, a macskától a sünig, de nem tesz jót nekik, súlyos hasmenést okoz. Ha kedveskedni akarsz ezeknek az állatoknak, vagy segíteni rajtuk, ne tejjel kínáld őket!